

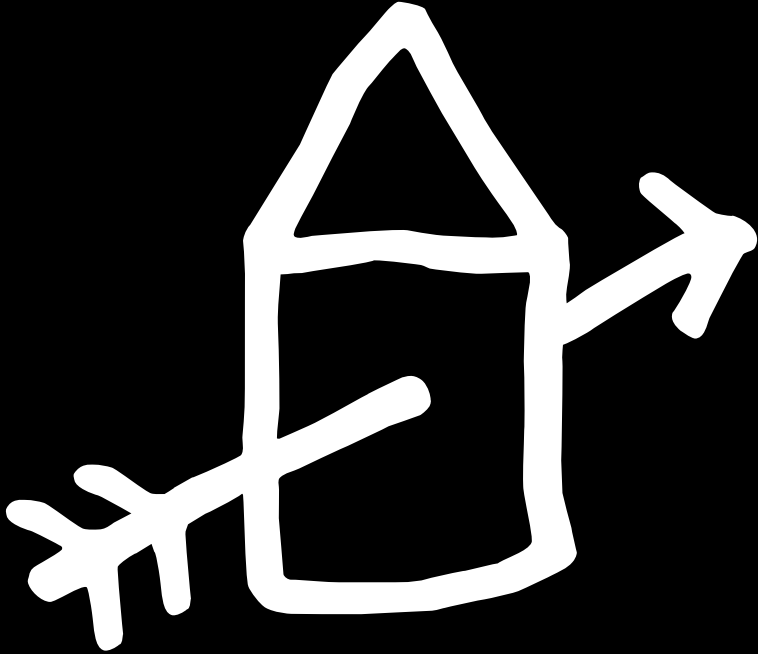
Baerne

Baarn, Gezicht op de Eembrug

In dit nummer o.a.:

- De Eembrug
- Herdenking watersnood 1916
- Tromplaan 1

Hét ware huis

Van Berkum Makelaars

Van Berkum Makelaars bv | Makelaars in en taxateurs van onroerende zaken
Nieuw Baarnstraat 93 Postbus 135 3740 AC Baarn | Lid NVM Wonen - BOG
telefoon (035) 541 84 45 | info@vanberkummakelaars.nl

Baerne

VAN DE VOORZITTER

Zo midden in de zomer zijn we in gedachten eerder aan de kust dan in onze Oudheidkamer of op de Oude Begraafplaats. Toch gaan de voorbereidingen voor een prachtig najaar op alle fronten gewoon door. Schrijft u de data waarop het Cultureel Festival (3 september) en de Open Monumentendag (10 september) worden gehouden in uw agenda (erg ouderwets natuurlijk, het kan ook in uw smartphone). U kunt ook onze website raadplegen voor het activiteitenprogramma.

Even terugblikken op de recente en geslaagde excursie naar *Kasteel het Nijenhuis* mag wel en ik spreek de hoop uit dat onze Peters er ook volgend jaar in zullen slagen om ons te verwennen met een bijzonder programma voor het jaarlijkse uitstapje van de vereniging.

Aangaande de voortgang van de besprekingen tussen Bibliotheek en De Speeldoos kan ik u alleen zeggen dat er nog steeds overleg is over een mogelijke samenwerking. In hoeverre deze samenwerking gevolgen zou kunnen hebben voor onze huisvesting is niet te zeggen. Hierover hebben besprekingen plaats gevonden tussen wethouder Theo Stroo en ondergetekende. De goede wil en wens tot samenwerking van de gemeente is mooi om mee te maken, maar tot op heden heeft onze lokale overheid nog geen omlijnde plannen hoe zij met haar vastgoed wil omgaan.

Tot slot wil ik alle vrijwilligers bedanken die de vereniging weer een kwartaal verder hebben geholpen en memoreer een opmerking mijnerzijds voor RTV Baarn dat de vrijwilligers eigenlijk allen leden van verdienste zijn, alle zeventig!

Tot snel ziens,

André Mascini

INHOUD

De Eembrug	66
Herdenking watersnood 1916	74
Giften tweede kwartaal 2016	77
Nieuw Baarnstraat 13	82
Oproep schenkingen ARWE	86
Expositie	91
Tromplaan 1	92
Colofon en agenda	96

Foto omslag: Links Eembrugge, rechts het Zuidereind.

De paard-en-wagen is van bakker Stolp, die zijn bakkerij had in de Dallaan (nu Beukenlaan), de bezorger is Jan Veldhuizen.

Baerne

DE EEMBRUG

In onderstaand artikel wordt de geschiedenis beschreven van de brug over de Eem en het daarnaar vernoemde buurtschap Eembrugge, dat deel uitmaakt van de huidige gemeente Baarn. Het buurtschap blijkt al in de Middeleeuwen te hebben bestaan, net als de brug. Verneem meer over de historie van deze wateroversteek en u kijkt nooit meer hetzelfde tegen deze plek aan tijdens het passeren van de brug.

door: Douwe van der Meulen

Op de kruising tussen het oost-west-verkeer over land en het noord-zuid-verkeer over water ligt de buurtschap Eembrugge. De eerste bewoners¹ vestigden zich op een melm, een drogere plek met vastere grond dan de omgeving aan de oostzijde van de Eem. Bij hen voegden zich mensen uit de omgeving die een veilige woonplek zochten tegen overstromingen, overvallen en plunderingen in roerige tijden.

Het eerst gebouwde kerkje was gewijd aan Johannes de Doper. Het Kapittel van Sint Jan in Utrecht had in 1085 het recht in dit gebied ten zuiden en oosten van het Gooi om er hout en turf te winnen [halen]. In de dertiende eeuw ging het recht om pastoors op Ter Eem te benoemen over naar de Sint-Paulusabdij in Utrecht.

Op 22 februari 1254 beslechtte bisschop Hendrik van Vianden een geschil tussen de broers Adam en Hendrik van Lockhorst. De bisschop deed dit in het bijzijn van Heidenricus, de abt van de Sint-Paulusabdij. Adam mocht tienden heffen ten westen van het kerspel Ter

Eem, Johannes aan de oostzijde ervan. Een kerspel is de Middelnederlandse benaming voor een kerkgemeente, een parochie of een onderdeel daarvan. Deze tienden bedroegen 10% van de akker-oogst en elk tiende stuk jongvee diende te worden afgestaan aan de kerkstichter. De Lockhorsten waren daarbij aangesteld als leenman en betaalden van de opbrengst jaarlijks een vaste tyns aan de abt van de Sint Paulusabdij. Tyns, ook wel cijns, is een aan onroerend goed gerelateerde jaarlijkse betaling aan de grondheer. In deze tijd stond bij het kerkdorp al *Huis ter Eem*, een versterkte woning van de bisschop. De schepenen en buurmeesters van het kerspel Emebrugge beloofden in een oorkonde van 21 november 1300 hulp aan de stad Amersfoort tegen alle vijanden (maar niet de bisschop). Dat hier wordt gesproken over Eembrugge en niet over Ter Eem is een aanwijzing dat bij het kerspel al een brug bestaat. De eerste brug moet dus van voor 1300 dateren. In 1331 noemt de bisschop de burgemeester van Eembrugge in een oorkonde. Dit wijst op een toegenomen belangrijkheid van de nederzetting.

Op het zegel staat ook de brug over de Eem afgebeeld. Boven de brug overgolvend water staat tussen de pijlers het woord pons (= brug). Boven de brug staan een maansikkel, een zon en een ster. Op 29 december 1363 werd een bevestiging van de stadsrechten uitgegeven door een van de voorvaderen van bisschop Jan van Virneburg, waarschijnlijk Jan van Diest. Tegenover de verkregen stadsrechten stond de plicht voor de Eembruggers om de brug over de Eem te onderhouden. Omdat Bunschoten, Eemnes en Baarn aan de brug grensden waren ook zij onderhoudsplichtig. Tevens hadden de Eembruggers nog een brug geslagen over een gracht² of sloot (grave) tussen Baarn en Soest. Dat werd een tolbrug die van belang was voor de bisschop om zijn Huis ter Eem te bereiken.

Onderhoudsplichtigen

Om de onderhoudskosten voor de aan- en omwonenden te drukken gaf bisschop Jan van Arkel in 1360 toestemming om bruggeld aan de Eem te heffen. Vrijgesteld van tol waren de inwoners van de drie Stichtse steden Utrecht, Amersfoort en Rhenen. Maar ook inwoners van de vier onderhoudsplichtige dorpen Bunschoten, Eemnes, Eembrugge en Baarn. De bisschop stelde de tarieven vast. Voor een wagen diende 4 penningen te worden betaald, voor een kar 2 penningen. Voor een rund, een ongezadeld paard, een varken of een schaap moest 1 penning worden betaald. Voor koppels schapen of varkens gold een maximum van 4 penningen. De vier onderhoudsplichtigen kozen ieder jaar een brugmeester. Dit college kwam samen met de castelein van Huis Ter Eem bijeen op Sint-Jansdag om de inning van het bruggeld te verpachten. Casteleins zorgden namens de bisschop voor het onderhoud van het kasteel en voor het levensonderhoud van het personeel. De helft van de opbrengst van het bruggeld was voor de bisschop, van de rest diende de brugmeester het brugonderhoud te betalen. Eventuele tekorten dienden te worden aangevuld door de gerechten Eembrugge, Eemnes en Bunschoten en Baarn.

In 1527 werd Eembrugge grondig verwoest door troepen van de Gelderse veldheer Maarten van Rossum. De kerk zou in de jaren daarna op de veiliger lijkende westelijke oever worden her-

Kopergravure van Hendrik Spielman naar een tekening van ca. 1740 en gegraveerd vóór 1784 (museum Flehite)

bouwd. In 1528 stond de bisschop zijn wereldlijke macht af aan Karel V. In 1529 diende de brugpacht van 4 pond aan keizer Karel te worden afgedragen. Een pond was destijds onderverdeeld in 40 groten of 20 schellingen. In het laatste kwart van de zestiende eeuw hadden de Domeinen van Utrecht het brugbeheer. Ze regelden de betalingen en inden pachtsommen voor de tolgelden. De kosten werden bestreden met het bruggeld plus de baten van de tol in Soestdijk.

Tol

In 1602 stelden de Staten van Utrecht een watertol in om door de brug te mogen varen. De tarieven van de brugtol werden verhoogd. Voor bespannen wa-

gens werd dit 4 penningen per paard, voor een gezadeld paard met berijder 12 penningen en een lege wagen met twee paarden betaalde 16 penningen. Voetgangers dienden vanaf die tijd 2 penningen te betalen, evenveel als voor koeien, kalveren, schapen en varkens. Vaartuigen betaalden watertol naar grootte van het schip en afhankelijk van het passeren bij dag of bij nacht. De tolen werden verpacht voor een periode van zes jaar. De heemraad van Veendijk en die van Veldendijk zouden in 1603 opgaan in het Hoogheemraadschap van den Bunschoter Veen- en Veldendijk. Daarmee werd de heemraad onderhoudsplichtig en nam het de verplichtingen over van het gerecht Bunschoten.

Negentiende eeuw

In de negentiende eeuw gingen de bezittingen van de gewestelijke Domeinen over naar het Koninkrijk der Nederlanden. In 1811 werd Eembrugge bij Baarn gevoegd. In datzelfde jaar werden Eemnes-Binnen, dat bij Eembrugge hoorde, met Eemnes-Buiten samengevoegd tot één gemeente Eemnes.

Vanaf 22 november 1829 werden het onderhoud aan de Bisschopsweg en de tolheffing gelegd bij de provincie Utrecht. Het onderhoud werd opgelegd aan de gemeentebesturen van Eemnes en Baarn, de gecommiteerde geërfden (grondeigenaren) van Eemnes en het bestuur van de Bunschoter Veen- en

Veldendijk. Ze waren samen rekenplichtig aan Gedeputeerde Staten van Utrecht en vormden met hun vieren een commissie van beheer. De inkomsten werden aangevuld met een deel van de opbrengst van de tolbrug bij Soestdijk. Die laatste opbrengsten waren flink gestegen na de verharding van de straatweg Naarden-Amersfoort. De gecommiteerden kwamen eenmaal per jaar bijeen op het gemeentehuis van Baarn. Van daaruit begaven zij zich naar de brug om de jaarlijkse schouw uit te voeren.

In 1844 werd het toltarief aanzienlijk verhoogd. Het tarief voor kleine schepen werd van 2½ cent verhoogd naar 10 centen, grotere schepen betaalden

De Eembrug rond 1886. In zijn bootje Little Wim zit de heer C.W.F. Paine Stricker (HKB)

voortaan 15 cent (was 5 cent). Toch zouden de tolpachten daarna teruglopen door de aanleg van andere wegen en de aanleg van de Rijnspoorweg Amsterdam-Utrecht-Arnhem.

Nadat de Bisschopsweg in 1842 na verharding eindelijk goed berijdbaar was geworden besloot de gemeente Baarn om de weg van de Baarnse Dijk naar de oostelijk gelegen Eembrug te bestraten. Ook werd een tolwachterswoning gebouwd. Ter bestrijding van de kosten werd een extra tol geplaatst op de Baarnse Dijk. Eembruggers moesten die weg gebruiken om naar Baarn te gaan. Nadat Baarn ook aan de oostzijde van de Eem voor wegverharding had gezorgd, werd de tol op de Bisschopsweg verplaatst naar de Haarbrug.

1900 tweeklepper

De doorvaartwijdte van de houten brug was 6,17 meter. De klep van 5,70 meter overspande 5,16 meter. Om de breedte voor passerende schepen te vergroten werd een opklapbare drempel van 1,13 meter gemaakt om de doorgang te overspannen.

Het openen ervan was erg omslachtig. Voor de schepen moesten de beide klapbrugdelen met een slinger aan beide zijden van de brug tegelijkertijd worden opengedraaid. Bij harde wind waren vier mannen nodig om de klep op en neer te krijgen.³ De provincie wilde echter een aanpassing aan het toegenomen verkeer te land en te water. In 1898 werd daarom besloten de doorvaartwijdte van 6.17 meter te vergroten naar 8 meter. De bestaande brug met één klep werd vervangen door een nieuwe met twee

De rondvaartboot voor de geopende brug op weg naar Marken en Volendam (HKB)

brugdelen. De nieuwe dubbele klapbrug op een nieuwe onderbouw werd op 4 juli 1900 geopend. Een inmiddels verdwenen gedenksteen van de opening bevond zich in het bruggenhoofd. De kosten bedroegen f 24.000. In die tijd passeerden gemiddeld 800 schepen per jaar met een gezamenlijke tonnenmaat van ongeveer 64.000 ton. De brug was nogal smal zodat auto's elkaar niet konden passeren. Het rijdek liep ook enigszins bol, zodat bijvoorbeeld paard-en-wagen uit de polder vooraf enige vaart moesten maken. Ten behoeve van de paarden waren op het brugdek latjes aangebracht.

De watertol werd vanaf 1904 geïnd door de brugwachter-tolgaarder. Vanaf 1909 zou de brug bediend worden door drie generaties van de familie Van Ijken, eerst als brugwachter/tolheffer op de oude Eembrug, sinds september 1961 in het witte huis bij de huidige Eembrug. Het provinciewapen van Utrecht is in de gevel aangebracht. In tijden van hoge waterstand werden schotten geplaatst voor de ruiten van het brugwachtershuis. Desondanks werd de onderzijde van het behang op de muren vaak aangetast door het water. De grote watersnoodramp uit 1916 zou het water tot bijna de brugleuning doen stijgen. In 1930 werd de landtol afgekocht. Dit had te maken met de invoering van de Wegenwet. De watertol zou in 1938 worden afgeschaft.

1960 nieuwe brug

Na de ruilverkaveling in de Eemnesser polders sloten de wegen aan op de

Eembrug. Het verkeer vanuit het Gooi nam daardoor toe. In 1945 probeerden de Duitsers de brug te vernielen, hierbij werden de remmingen vernield. Remmingen bestaan uit een rij houten palen langs de oever om de brug tegen aanvaringen te beschermen. In 1950 werden de Haarweg en de Bisschopsweg door de provincie verbreed vanwege het toegenomen verkeer. In 1951 passeerden per dag gemiddeld 233 luxe auto's, 217 vrachtauto's en 60 paard en wagens de brug. 80% was doorgaand verkeer, waardoor de onderhoudsplichtigen onevenredig veel betaalden. In 1957 werd door de Gedeputeerden van de provincie Utrecht besloten tot de bouw van een nieuwe brug onder leiding van Provinciale Waterstaat. Het beheer en onderhoud van de brug ging toen over op de Commissie beheervoerende over de Eembrug. Deze Eembrugcommissie kocht voor f 210.500 de onderhoudsverplichtingen af. De provincie nam daarmee de bouw, het beheer en het onderhoud over. De kosten voor de nieuwe brug bedroegen een half miljoen gulden.⁴ Voor de nieuwe brug werden 54 betonpalen geheid van 20 meter lengte. De overspannen breedte bedroeg 40 meter. Het wegdek was 6 meter breed. Op 15 december 1960 voer een passerende sleepboot met een op een zolderschuit geplaatste kraan tegen de oude brug, waardoor die onbruikbaar werd.

Drie maanden later zou de huidige Eembrug worden geopend. In de tussentijd kon de brug niet dicht. Doordat

ook de wegen nog niet waren aangesloten op de brug moesten Spakenburgers en Bunschoters kilometers omrijden. De oude houten brug, die bijna honderd meter noordelijker lag tussen de huidige huisnummers 100-102, werd daarna afgebroken.

Begin jaren zeventig van de twintigste eeuw werd de Eem uitgediept om de rivier bevaarbaar te maken voor grote schepen. Het leidde mede daardoor tot minder beroepsvaart. Door de toegenomen grootte van de schepen waren er minder schepen nodig. De beroepsvaart bestond meest uit vrachtschepen voor zandoverslag, de asfaltfabriek en de betoncentrales in Baarn en Amersfoort. De

pleziervaart nam daarentegen toe. In het jaar 2000 waren er totaal 13000 geregistreerde schepen. In 2015 was dat aantal teruggelopen tot bijna 7500.

In juni 1973 werd het houten brugdek vervangen door een dek van 22 ton.

Tot 1982 moesten fietsers en wandelaars via de hoofdrijbaan over de Eembrug, in 1981 werd naast de brug een fietsbrug gemaakt. De fietsbrug had een wat andere constructie. Het gewicht zat niet aan de klep maar was weggewerkt in het bruggenhoofd. Passerend verkeer zorgde vaak voor flink wat geluidshinder, als losgeraakte planken gingen klapperen. Water dat door de planken van het wegdek zakte, tastte op den duur het ijzer

De nieuwe brug. Hier nog zonder fietsbrug ernaast. (HKB)

van de constructie aan. Het wegdek moest daarom worden vervangen door een stalen dek. In 1993 werd het houten wegdek uit de ophanging gehaald en met een kraan op een boot geplaatst die het gevaarte naar Lekkerkerk voer.⁵ Enkele weken later werd het vernieuwde wegdek teruggeplaatst. In 2010 werd het mechanische deel van de brug vervangen door een hydraulisch systeem van aandrijving.⁶

Afstandsbediening

In 2005 waren twee fulltime brugwachters en twee parttimers in dienst van de provincie Utrecht. Zij hadden contact met de beroepsvaart via de marifoon. Passerende schepen werden op de computer ingevoerd. De brug was toen 16 uur per dag open, op zaterdagen tot zes uur 's avonds. In de winter was de brug op zondagen dicht. De komst van een nieuwe fietsbrug bij de Malesluis bij Soest werd aangegrepen om ook de Eembrug computergestuurd te maken. Het terugtrekken van de vier brugwachters was mede een bezuinigingsmaatregel van de provincie Utrecht. Vanaf 23 mei 2007 werd overgegaan op afstandsbediening. Met behulp van camera's en microfoons wordt de brug vanuit Weesp bediend.

Met dank aan de heren E. van Ijken, voormalig brugwachter, B. van de Haar, Inspecteur Vaarwegen en Frits Booy, publicist.

Noten

1. Bij het rechtekken van een bocht in de Eem tegenover Eembrugge in jaren 1980 zijn er twee nederzettingscomplexen uit de 12e en 13e eeuw gevonden door ARWE. Het vondstmateriaal bestond uit scherven van Kogelpot-, Pingsdorf- en Paffraht-aardewerk, spinsteentjes en twee loden gewichtjes.
2. De tol zal in de 19de eeuw bij de Praamgracht hebben gestaan, vermoed ik. Het tegenwoordige tolhuis (meer een luxe-villa) bij het Paleis stond vroeger op het kruispunt en is later verplaatst naar de huidige plek in de bocht van het fietspad naar de Jachthuislaan. En dat is dus dichterbij de Praamgracht.
3. Jaap Kruidenier, Baerne 1992-1
4. *Trouw* d.d. 15-7-1960
5. *Baarnsche Courant* d.d. 04-06-1993
6. *Baarnsche Courant* d.d. 15-03-2010

Bronnen

- Vrankrijker, A.C.J. de: *De Eembrug*, uitgave van de Commissie Beheer Voerende over de Eembrug, Baarn (1961)
- Vugt, H.M.M. van: *De tolboom aan de Eembrug*, uitgave van Hist. Kring Baerne (1991)

Baerne

HERDENKING WATERSNOOD 1916

Woensdag 1 juni jl. werd in eetcafé *Ootje Eppie* in Eemdijk een samenzijn gehouden om vooral aandacht te schenken aan de steun die volgend op de watersnoodramp van januari 1916 door de gemeente Baarn aan Eemdijk werd gegeven. Hieronder volgt een verslag van de bijeenkomst.

door: Jan van der Laan

De burgemeester van Bunschoten, Melis van de Groep, vergeleek de opvang van vluchtelingen in de sporthal in Baarn van een jaar geleden met de opvang van slachtoffers uit Eemdijk in de dagen volgend op de watersnoodramp van 13 op 14 januari 1916. De gemeente Baarn had volgens hem dus ervaring met de opvang van vluchtelingen.

Bij de ramp, waarbij gelukkig geen slachtoffers waren te betreuren, was veel vee verdrinken en waren de landerijen overstroomd waardoor ze lange tijd niet bruikbaar waren. In Spakenburg dreven de botters tussen de huizen langs de haven, zo hoog was het water gekomen.

Onder auspiciën van de regering waren gemeenten destijds verplicht om een watersnoodcommissie in het leven te roepen. In hoeverre hieraan gevolg was gegeven bleek in die eerste dagen na de ramp. Volgens Van de Groep was de inzet van de gemeente Bunschoten 'voor verbetering vatbaar' en waren ze destijds erg blij met de hulp vanuit Baarn. Naar aanleiding van het recent uitgegeven boek *Watervluchtelingen: verzorgd en verguisd* van drs. Bertus Wouda rees bij de gemeente Bunschoten de vraag of er

ooit wel eens iets van een bedankje richting Baarn was gegaan. Toen dat niet het geval bleek te zijn, werd het plan opgevat om dit 'beter laat dan nooit' alsnog te doen.

De burgemeesters van Baarn en Spakenburg in geanimeerd gesprek.

Vervolgens kwam de auteur Wouda aan het woord en hij vertelde over de gegevens die hij uit kronieken en diverse bronnen heeft verzameld en die hadden geleid tot het schrijven van zijn boek. Hij vertelde dat in de negentiende eeuw het gebied zo'n twintig keer overstroomd geweest is doordat de dijken braken omdat ze vaak minimaal werden onderhouden. Soms lag in de dijk nog

een oude klinkerweg of grindpad, waardoor de samenhang van het dijklichaam ronduit slecht was.

In 1916 waren de omstandigheden echter totaal anders. Door een samenloop van hoog water en harde Noordwesterwind werd het water aan de zuidkant van de Zuiderzee en in de Eem zo hoog opgestuwd dat het water niet door maar over de dijk kwam. De boerderij van de familie Van de Mheen, destijds Eemdijk 96, verdween in de nabijgelegen waai en de omwonenden moesten hun toevlucht nemen tot de wat hoger gelegen woningen aan de westkant van Eemdijk. Omdat hulp uit Bunschoten achterwege bleef, was men erg verguld met de steun vanuit Baarn. Was niet meer dan logisch dat Baarn eerst de bewoners aan het Zuidereind en Eembrugge in veiligheid had gebracht, des te meer werd het op prijs gesteld dat daarna ook de bewoners van Eemdijk te hulp werden geschoten. Omdat veel woningen zwaar waren beschadigd, nam Baarn 75 Eemdijkers op die onder meer in de Julianaschool en bij particulieren werden gehuisvest en in restaurant *De Pauw* aan de Eemnesserweg van voedsel werden voorzien (in de Eerste Wereldoorlog waren Belgische vluchtelingen eveneens in de Julianaschool gehuisvest geweest).

Door het Oranje Kruis werden kleren, dekens en ander noodmateriaal in bruikleen gegeven. Naderhand werd dit vanwege de armlastige situatie van de vluchtelingen in een schenking omgezet. Vertrokken de eerste Eemdijkers al

weer na een paar dagen, de familie Van de Mheen, bewoners van de verdrinken boerderij, bleven iets langer in Baarn, tot in februari 1916.

Het verhaal wordt verder verteld door Albert van de Mheen, kleinzoon van Gijsbert, of op zijn 'Diekers' gezegd, 'groov' Giep van de Mheen en 'ootje' Hendrikje Varenkamp. Hij vertelde dat door de combinatie van opgestuwd water in de Eem, de hoge waterstand in de polders en de Bickersvaart, de kracht van het water op de uitloop van de Bickersvaart zo groot was dat de boerderij met schuur en hooiberg in de waai verdween.

Als je voor 1899 naar de namen van de inwoners in Eemdijk kijkt, vertelde hij, kom je niet één Van de Mheen tegen. Kijk je momenteel in de telefoongids, heb je een halve pagina vol.

In 1899 komen namelijk twee broers Van de Mheen, Aalt en Gijsbert, met de zeis op de schouders uit Holk op de Veluwe naar Bunschoten en lopen door naar Eemdijk, waar ze nooit meer vertrekken. Beide broers trouwen met meisjes uit Eemdijk en krijgen respectievelijk negen en vijf kinderen. Gijsbert en Aaltje en hun vijf kinderen komen ten gevolge van het instorten van hun boerderij als evacués in Baarn terecht waar ze onder andere in de Schoolstraat inwonen. Op 5 februari 1916 wonen ze nog in Baarn maar dan in *Huize de Bosrand* aan de Kettingweg. Dat het gezin hierna altijd een sterke band met Baarn heeft gehouden blijkt wel uit het feit dat drie dochters uit het

gezin, waarvan twee door huwelijk, zich uiteindelijk weer in Baarn vestigden.

In zijn slotwoord bedankte burgemeester Van de Groep alsnog postuum de oud-burgemeester D'Aulnis de Bourouill en wethouder Rutgers van Rozenburg die destijds de leiding van de hulpoperatie op zich namen. Vervolgens werd iedereen uitgenodigd om mee te gaan naar de abri bij de pont waar een bordje zal worden onthuld met daarop

de waterhoogte van 14 januari 1916 (3,70 meter boven NAP).

Als symbool voor de samenwerking schroeft burgemeester Röell op het huis tegenover de pont een identiek bordje aan de muur. Van de Groep meldde nog dat in Spakenburg ook een veertiental bordjes is opgehangen en dat er een watersnoodwandeling rond de haven is uitgezet (informatie verkrijgbaar in museum Spakenburg).

GIFTEN TWEEDE KWARTAAL 2016

Het afgelopen kwartaal heeft de collectie van de Oudheidkamer weer een uitbreiding ontvangen. Zevenentwintig giften konden worden ingeschreven, waaronder 1 CD, 4 boeken, 4 kunstuitingen en 15 promotie-artikelen. In onderstaande foto ziet u daarvan een selectie. Mocht u niet zo goed weten wat u met uw verzameling aan Baarnse souvenirs, foto-albums of gebruiksvoorwerpen moet beginnen, wellicht is de Oudheidkamer er blij mee. U kunt in ieder geval een gastvrouw of gastheer benaderen tijdens de openingsuren.

Pentekening Prinses Marielaan 8 in Baarn, door Charles Jean Kemper; miniatuur van de Muisjesmaker (man voor machine), 125 jaar P. de Ruijter en Zoon BV, 1860-1985; oranje blik met afbeelding koningin Beatrix in kroningsmantel; videodoos 125 jaar De Ruijter De Broodversierder 1860-1985; suikerlepel, 125 jaar De Ruijter; rond oranje blik met muisjes, uitgegeven t.g.v. 12,5 jarig jubileum ('Vlek' feest) van F.W. Vlek 1-5-1970/1-11-1982 bij De Ruijter; collectie witte blikken Wilhelmina pepermunt met afbeelding van Koninklijk Huis; oranje ballpoint met koord Koningin Beatrix / 1980-1992 (12,5 jaar); tegel voor-ontwerp Joods Monument: Martha Marianna Frank 26 jaar Theresiënstadt 24-9-1943

Uw oude of nieuwe huis meesterlijk geschilderd?

SCHILDERSBEDRIJF

u.d. Horst

CANTONLAAN 1 - 3742 CH BAARN
TEL. (035) 542 28 93 - FAX (035) 543 02 58

Voor Baarn en omstreken van oudsher bekend

Welkom bij Eethuys-Cafe "De Generaal"

Eethuys-Cafe "De Generaal" is gesitueerd in het stijlvolle monumentale pand uit 1870 dat in haar oorspronkelijke functie jarenlang dienst heeft gedaan als station Baarn, inclusief wachtkamer voor de Koninklijke familie. Het restaurant grenst aan het populaire wandel- en fietsgebied het Baarnsche Bos en is gemakkelijk bereikbaar met de trein of de auto (parkeren gratis).

Dagelijks geopend

Eethuys-Cafe "De Generaal" is dagelijks geopend vanaf 10:00 uur. De keuken is vanaf 12:00 uur geopend, waarna het ook mogelijk is om uit de zeer gevarieerde menukaart te bestellen.

Groot terras

Het restaurant beschikt over twee ruime zalen en een groot terras. In de zomer is het mogelijk, zolang het weer het toelaat, om buiten te dineren. Reserveren is niet noodzakelijk maar wordt echter wel aangeraden.

Wij staan u gaarne telefonisch te woord voor verdere vragen of reserveringen Eethuys-Cafe "De Generaal", Lt. Generaal van Heutszlaan 5, 3743 JL Baarn - Tel: (035) 5421784.

juwelier
van doorm

Al vier generaties liefde voor 't vak.

Brinkstraat 14-16 3741 AN Baarn Tel: 035-5413107
info@juwelievandoorm.nl www.juwelievandoorm.nl

ZANDVOORTWEG 1A
3741 BA BAARN
TELEFOON: 035 541 2063

Eemnesserweg 12, postbus 97, 3740 AB Baarn
Telefoon: (035) 541 33 21, telefax (035) 541 81 53
E-mail: info@debaarnsenotarissen.nl

PLEZIERIG LEVEN, ZORGELOOS WONEN

DANKZIJ ONS ZORGHOTEL
KUNT U EVEN 'PROEFWONEN'

Welkom bij Huize Brandsen. Een sfeervol woon-zorghuis en zorghotel midden in het gezellige en groene Baarn. Hier geniet u van professionele levensloopbestendige zorg, ruime appartementen en een levendige sfeer. Een zorgindicatie is niet noodzakelijk. Zo wordt verzorgd wonen zorgeloos leven. Zie www.huizebrandsen.nl

HUIZE • BRANDSEN
verzorgd wonen

Koningsweg 2, 3743 EV Baarn 035 541 3055 info@huizebrandsen.nl www.huizebrandsen.nl

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A. Smulders - de Jong apotheker

UW GENEESMIDDEL ONZE ZORG

Laanstraat 26, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

Fax (035) 5421021

E-mail apotheekjulius@ezorg.nl

www.apotheekjulius.nl

AL 35 JAAR STERK IN:

- TAPIJT
- LAMINAAT
- GORDIJNEN
- VITRAGE
- RAAMDECORATIE
- MEUBELSTOFFERING
- BEDDEN
- BOXSPRINGS
- DEKBEDDEN EN KUSSENS
- BEDTEXTIEL

VAKKUNDIG,
ERVARING, SERVICE EN
EEN DESKUNDIG
ADVIES

DE WOON- EN SLAAPSPECIALIST VAN BAARN E.O.

jan buis

NIEUWSTRAAT 24-27, 3743 BK BAARN

WONEN: TEL. 035-5412600

SLAPEN: TEL. 035-5413076

NIEUW BAARNSTRAAT 13: EEN ONDERZOEK

Aan het einde van een zijstraat van de Nieuw Baarnstraat staat een vervallen pand. Het straatje is op zich al een opvallend verschijnsel, de ingang valt nauwelijks op en toch staan er een vijftal huisjes gezellig tegen elkaar aan geschurkt. Met een verwaarloosd en dichtgetimmerd pand tot besluit. Waarom staat die villa er zo troosteloos bij? Een paar bezoeken aan Het Utrechts Archief brachten wat interessante aspecten naar boven.

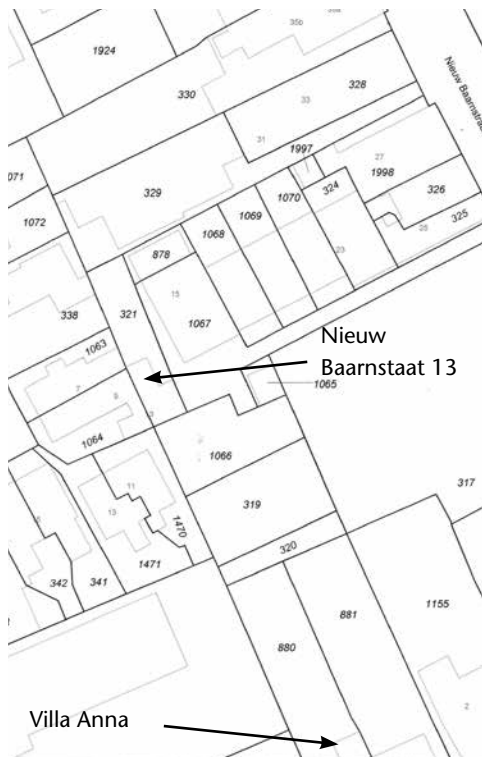
door: Henriëtte Beuk

Spitten in de digitale bestanden van het Kadaster is tijdrovend en het levert niet altijd direct inzicht op in de chronologische volgorde van de eigenaren. Nieuw Baarnstraat 13 staat momenteel bekend als perceel K321, maar in het verleden heeft het diverse perceelnummers gekregen doordat het perceel werd overgeschreven naar nieuwe eigenaren, of dat het opnieuw werd opgemeten en soms ook deels verkocht.

De eerste eigenaren waren mevrouw Alida Maria van Oudenhoven en haar echtgenoot Maarten Ronge. Zijn naam is in de Baarnse annalen bekend van het *Hotel Ronge*, dat een voorloper was van *hotel De la Promenade*. Dit gebouw staat sinds jaar en dag op de hoek van de Amaliaalaan, Prins Hendriklaan en Nieuwstraat.

Op 23-11-1879 werd in het *Algemeen Handelsblad* een advertentie geplaatst voor de verkoop van diverse percelen bouwland aan de Amaliaalaan en uit het Kadaster blijkt dat het echtpaar Ronge daarvan een viertal bemachtigt: een strook van in totaal 25 are en 20 centiare

vanaf de Amaliaalaan tot en met uitweg (de steeg) naar de Nieuw Baarnstraat. De heer Ronge toont dan niet alleen maar hotelhouder te zijn, hij ontpopt

zich ook als makelaar. Er worden 2 percelen verkocht in 1882, eentje in 1883. In 1884 – na het overlijden van Ronge – gaat zijn weduwe een co-eigendom aan met de Baarnsche Bouwterreinen Maatschappij voor het resterende terrein van circa 20 are.

Maarten Ronge (Zwolle, 5-12-1824) trouwde in 1864 te Amsterdam met Alida Maria Oudenhoven (Amsterdam, 3-6-1818). Hij was schipper, zij was tapster, en blijkens advertenties in het *Algemeen Handelsblad* handelde Maarten eerst in slijpstenen (1867) en vervolgens in steenkolen en cokes. Op 18 mei 1875 schreven zij zich in bij het bevolkingsregister in Baarn en een maand later opende het kinderloze stel *Hotel Ronge*. Dit hotel werd in 1877 uitgebreid met een stalhouderij en floreerde. Er waren ongeveer 30 kamers, waaronder grote eet- en gezelschapszalen waar ook concerten werden gehouden en het was omringd door 1,5 hectare bos- en tuingrond.

In maart 1881 werd het hotel getroffen door een brand, de kamers boven de stallen en de keuken vielen niet meer te redden en een paar weken later verkoopt Ronge dan ook zijn hotelinventaris gedurende vier veilingdagen. Om vervolgens in zijn huis aan de Eemnesserweg B65 gemeubileerde kamers te verhuren. Ronge trekt zich terug van het hotel en laat G.A. Grotegoed vanaf november 1881 het café-restaurant en de concertzaal uitbaten en een half jaar later is ook het hotel weer operationeel. Grotegoed

noemt zijn onderneming *Amalia-Hotel*. Een paar jaar later, in augustus 1883, biedt Ronge, wegens afschaffing van paarden en rijtuig, een paardenstal voor 4 tot 5 paarden en een flink koetshuis te huur aan, gelegen aan de Amalialaan. En nog een burgerwoning, bestaande uit een kamer, alkoof, keuken, 3 bovenkamertjes, zolder, keuken en een tuintje. Alles te bevragen bij M. Ronge, Amalialaan.

Dit lijkt er op te duiden dat *villa Anna* (een ander eigendom van Ronge) dan al gebouwd is, want volgens onderstaande advertentietekst uit 1891 stond daar een koetshuis met stalling op het terrein. De burgerwoning zou dan aan de uitweg hebben kunnen staan.

*Te koop aangeboden de dubbele villa Anna, gebouwd voor twee afzonderlijke woningen met voor- en grooten achtertuin, serre, veranda, priel en daarachter gelegen overweg, koetshuis met stalling, alles zeer aangenaam gelegen te Baarn, aan de Amalialaan en uitkomende aan de Nieuw Baarnlaan, tezamen groot 18 are en 2 centiare.*¹

Eind 1883 wordt het *Amalia Hotel* ter veiling gebracht en in april 1884 overlijdt Maarten Ronge na een kortstondige ziekte, hij ligt begraven op de Oude Begraafplaats aan de Berkenweg.

In januari 1887 biedt weduwe Ronge een deel van haar inboedel te koop aan, tijdens een veiling in haar huis en ook nog een houten schuur met pannendak en erf dat gezien de oppervlakte van 1 are 15 centiare bij het huidige pand

Villa Anna (HKB)

Nieuw Baarnstraat 13 lijkt te horen. Volgens het kadaster is dat perceel toen niet verkocht.

Villa Anna was een groot pand voor een weduwe die dan ook haar nichtje Anna Elisabeth Petronella Wiewel (Amsterdam, geb. 9-9-1852) in huis had en een kostganger, Jan Hendrik van Dodeweerd, een onderwijzer. Wellicht heeft weduwe Ronge nog een pension gerund in deze villa. De nieuwe eigenaar in 1891, Lambertus Wilmans deed dat in ieder geval wel. Ook hij was een bekende naam in het laat negentiende eeuwse Baarn, hij was uitbater geweest van het logement *Groeneveld*, dat wij nu kennen als restaurant *Greenfields*.² Het is mogelijk dat na de verkoop van

villa Anna Alida Maria Oudenhoven ging wonen in de villa aan de uitweg. Zij vertrekt in ieder geval zes jaar later, begin maart 1897, met haar nicht naar Utrecht. Anna was inmiddels getrouwd met Gijsbrecht Wilhelmus Zandkuil, een spoorwegambtenaar, en het drietal woonde aan de Bemuurde Weerd oostzijde, ter hoogte van het sluisje. Alida overlijdt hier op 79-jarige leeftijd, in april 1898.

Op dat moment was het pand aan de Nieuw Baarnstraat voor de tweede keer van de hand gedaan. En het lijkt alsof het pand vanaf die tijd alleen maar een investeringsobject is geweest, het gaat steeds binnen een jaar tot enkele jaren over in handen van een volgende eigenaar. Uitzonderingen zijn Gerrit de Bruin (of: de Bruijn), een veehouder/melkboer/koopman uit Laren die het van 1908 tot 1921 in bezit had en Hermanus van Velze (ook: van Velzen), een bierbottelaar aan de Verlengde Dalweg die het in 1921 kocht en wiens familieleden het pas in 1955 van de hand deden.

De investeringen van het echtpaar Ronge in 1879 hebben de tand des tijds deels doorstaan: *villa Anna* staat er nog steeds, pas in 1963 werd het pand definitief gesplitst in 2 percelen door naza-

ten van Wilmans en is het verder gegaan als Amalialaan 4 en 4a.

Nieuw Baarnstraat 13 is al lange tijd een rotte kies, maar dat kwam pas duidelijk en storend in beeld na de sloop van de voormalige slagerij op de hoek van de Nieuw Baarnstraat en de Amalialaan. De huidige eigenaren zijn speculanten die door de gemeente Baarn dit jaar zijn gesommeerd het pand op te knappen. Bij het ter perse gaan van dit nummer werd bekend dat het pand gesloopt gaat worden.³

Noten

1. *Het Nieuws van den Dag* d.d. 27-11-1891, ter veiling in Amsterdam aangeboden.
2. Zie voor meer informatie over pension Wilmans, het artikel 'Het logement Groeneveld en pension Wilmans', in *Baerne* 2-1982.
3. *Gooi- en Eemlander* d.d. 11-8-2016

Bronnen

Archief Eemland, bevolkingsregister
Het Utrechts Archief, kadasterarchief
Delpher.nl

Nieuw Baarnstraat 13

SCHENKINGEN VAN ARCHEOLOGISCH VONDSTMATERIAAL

Op de oproep van de Archeologische Werkgroep (ARWE) in het recente maartnummer van de *Baerne*, waarin we vroegen om meer gegevens van enkele interessante schenkingen aan de HKB, is helaas niet gereageerd. Vandaar dat wij deze kwestie nogmaals onder uw aandacht brengen.

door: Jan van der Laan

Om een vondst nader te kunnen onderzoeken of te gebruiken voor exposities moeten we over een aantal gegevens beschikken, zoals:

- de schenker of vinder van het voorwerp,
- de vindplaats,
- de datum van de vondst en
- de omstandigheden waaronder de vondsten zijn gedaan.

Overigens zijn de vondsten in de vorige oproep niet de enige archeologi-

sche voorwerpen in de collectie van de ARWE waarvan geen nadere gegevens bekend zijn. De eerste voorwerpen in ons depot komen namelijk uit de collectie van de oude Baarnse Oudheidkamer. Deze 'Oudheidkamer van de gemeente Baarn' - opgericht in 1938 en ondanks alle inspanningen in 1968 opgeheven - had een behoorlijk uitgebreide Baarnse verzameling aangelegd die in de kelder van het gemeentehuis werd opgeslagen. Na de oprichting van de HKB in 1974 is deze collectie, voor zover nog aanwe-

oudheidkamer van BAARN C.A.	
<i>Steenen hamer, gevonden bij opgravingen bij de Vuursch (weg naar waansche zijdepeuk) September 1894</i>	
geschenk van	den heer: <i>eigendom C. G.</i>
in bruikleen	mevrouw: S.S.T.T.
afgestaan door	mevrouw:

K 553

Oud inschrijvingskaartje

zig, door de gemeente aan onze vereniging overgedragen. De archeologische en geologische voorwerpen kwamen in de collectie van de Archeologische Werkgroep terecht. Zoals uit de afbeelding van de oude inschrijvingskaartjes blijkt waren de gegevens, op een enkele uitzondering na, nietszeggend. Over het algemeen werd alleen het voorwerp benoemd met soms de (vermoedelijke) vindplaats en werd slechts in één geval de schenker beschreven.

Omdat deze voorwerpen uit de oude Oudheidkamer afkomstig zijn, houden wij ze in onze verzameling. Hieronder bevinden zich ook crematieresten en scherfjes van een Bronstijd-urn die zijn opgegraven bij Lage Vuursche in september 1894. Welke grafheuvel werd opgegraven en door wie dit werd gedaan is nog onbekend. Jammer genoeg is de stenen hamer, die volgens het kaartje bij ditzelfde onderzoek gevonden is, verdwenen. Omdat wel bekend is dat in 1893 ook een grafheuvel opgegraven is, gaan we er voorlopig vanuit dat het materiaal van dit onderzoek afkomstig is en zou de datum van september 1894 de datum kunnen zijn dat het materiaal aan de oude Oudheidkamer is geschonken. Destijds werden onder meer drie geraamten, een bronzen bijl en een bronzen lanspunt gevonden.

Voor de voorwerpen uit onze eigen verzameling geldt echter dat we zonder de eerder genoemde gegevens materiaal

bezitten waarmee we niets kunnen bewijzen van vroegere bebouwing of bewoning. Dit is dan ook de reden dat we de laatste jaren druk bezig zijn om de gegevens van alle vondsten en schenkingen in ons depot opnieuw te controleren en wij ontbrekende gegevens alsnog proberen te achterhalen.

Hoewel op het vorige artikel niet is gereageerd wil de ARWE een tweede poging doen om achter de gegevens van een aantal schenkingen van scherven en flesjes te komen. Misschien dat het deze keer wel lukt omdat de schenkingen van recentere jaren zijn.

Bent u de schenker van een van de getoonde vondsten of van de vondsten in de Baerne van maart jl.? Wilt u dit dan alstublieft kenbaar maken?

Zonder deze gegevens gaan we het materiaal namelijk uit onze collectie verwijderen en wordt het vernietigd.

U kunt de gegevens doorgeven aan Jan van der Laan, coördinator van de Werkgroep Archeologie:

E jan_laan@ziggo.nl

T (035) 54 116 56.

Flesjes, een inktpotje, griffels, etc. uit de periode 1920-1940.

Aardewerkscherven uit de 18e tot 20e eeuw.

Achttiende eeuwse pijpfragmenten, flesjes voor Haarlemmer olie en andere flesjes uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

Baerne

EXPOSITIE 'EEN DUIK IN HET VERLEDEN'

Duiken in het verleden, dat is toch logisch voor een historische kring zult u zeggen. Het verleden is immers de levensader van de HKB en zeker de geschiedenis van Baarn en haar inwoners. Maar in dit geval is 'een duik in het verleden' een thema met dubbele betekenis. De komende nieuwe tentoonstelling in de Oudheidkamer wordt op zaterdag 15 oktober a.s. om 11.00 u geopend en heeft volop te maken met water. Water om in te zwemmen, om in te duiken, en zelfs om op te schaatzen. Want ook dan kun je een duik(eling) maken, al is dat wel wat hard.

Baarnsars en Barinezen zwommen voor 1900 overal waar dat maar even kon, er was toen geen zwembad. Het eerste bad werd in de Eem aangelegd op de plek waar nu de brug over de Eem bij Eembrugge ligt. Dit bad heeft slechts enkele jaren bestaan. In januari 1916 werd het bad door de grote overstroming weggeslagen. Een nieuw bad kwam er voor in de plaats, nu precies 100 jaar geleden. En veel later kreeg Baarn zelfs een overdekt bad en een bosbad.

De tentoonstelling besteedt ook aandacht aan andere vormen van badderen. Denk aan het badhuis in de Acacialaan en aan het Badhotel.

Wilt u meer weten over het waterplezier in Baarn, kom dan een kijkje nemen in de Oudheidkamer op woensdag 14.00-16.00 u of zaterdag 11.00-13.00 u. De toegang is gratis.

DE GESCHIEDENIS VAN TROMPLAAN 1 TE BAARN

Op 4 april jl. verscheen het artikel 'Watervluchtelingen en natte voeten, ook in Baarn, een verhaal over de Watersnood van 1916' als blog op de website van het Groene Graf. De auteur Ed Vermeulen verwijst aan de hand van een oude foto van de ondergelopen Baarnsche Dijk (nu Eemweg) naar het toen laatste huis van het oude Baarn, *villa De Piraat*, gebouwd in 1906 in opdracht van de heer J.F 'John' Wijsmuller, grondlegger van het fameuze sleep- en bergingsbedrijf Bureau Wijsmuller. Het werd de aanleiding voor een nader onderzoek naar de geschiedenis van het pand, omdat schrijver dezes als nazaat van J.F. Wijsmuller zijn twijfels had bij de gegevens over het pand zoals die bekend zijn bij de HKB.

door: Fred A. Wijsmuller

Om te beginnen leek het mij een sterk verhaal dat mijn grootvader John werd genoemd, Jan is namelijk meer voor de hand liggend. Hij ondertekende aktes en

brieven met Johs. F. Wijsmuller, dus met de afkorting van Johannes. Zijn oudste zoon, die na WO2 naar de USA emigreerde, liet zich wel John noemen en

Perceel B504 tussen de Baarnschen Dijk en de latere Heemskerklan rond 1832

vanwege het Engelse taalgebied veranderde hij zijn achternaam in Wismuller. Ook de bewering dat mijn grootvader opdracht zou hebben gegeven voor de bouw van 'De Piraat' blijkt op meerdere gronden niet correct. Door onderzoek verkreeg ik veel meer feitenmateriaal dan noodzakelijk was voor het weerleggen van die bewering en kwam ik tot een wat ruimere opzet van dit artikel. Daarbij volg ik in chronologische volgorde de geschiedenis van Tromplaan 1 en die van haar bewoners.

De locatie

In de negentiende eeuw was het wei-degebied tussen de Faas Eliaslaan en de Eem voor een aanzienlijk deel in handen van mr. Gerbrand Faas Elias, de eigenaar van het buiten *Schoonoord*. Het perceel 504 gaat een belangrijke rol spelen in de woningbouw aan de Tromplaan en de Van Galenlaan van rond de eeuwwisseling. Het is groot 6 bunder (hectare), 11 vierkante roede (are) en 50 vierkante el (centiare).

Op 3 november 1906 verkoopt de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van onroerende goederen Baarn, gevestigd te Rotterdam, ten overstaan van notaris Franciscus Pen het perceel B7707 (een deel van B504) groot 17 are 24 centiare voor een prijs van f 5.172,- aan makelaar Theodoor Philip Vethake, wonende te Baarn.¹ Het landhuis aan de Tromplaan is een ontwerp van Johannes Christiaan van Epen die zich in 1905 als zelfstandig architect gevestigd had in Baarn² en het is in 1907 opgeleverd. De herinnerings-

steen (rechts van de voordeur) zal dus in het najaar van 1906 gelegd zijn.

Jan Wijsmuller

Op 24 juni 1909 treden Johannes Franciscus (Jan) Wijsmuller, wonende te Amsterdam, en Lea Rodrigues Pereira, wonende te Baarn, in het huwelijk.³

Volgens de gezinskaart van zijn vader Daniël Hendrik Wijsmuller vertrekt Jan echter pas op 1 december 1909 vanuit Amsterdam naar Baarn en naar een adres een stuk verderop op de Tromplaan, namelijk hoek Van Galenlaan. Op de oude Baarnse gezinskaart van vóór 1910 en de geboorteaktes van de 2 oudste zonen staat als adres vermeld Wijk L nummer 121. Blijkens de geboorteakte van Lea Christina Charlotte in 1914 is dit het adres Van Galenlaan 3. Op de gezinskaart staat het gezin ook op Hoofdstraat 20 geregistreerd (het adres van zijn schoonmoeder, schoonvader Aron was al op 7 augustus 1894 overleden). Mogelijk zat mijn grootvader Jan toen vaak op zee.

Op 11 februari 1915 vertrekt het gezin Wijsmuller naar de Juliana van Stolberglaan 103 te Den Haag. Toch staat in het telefoonboek van Baarn in 1915 onder nummer 241 vermeld: *Wijsmuller, Bur., Sleepen, Uitrusten en uitbrengen v. schepen, villa "Salatiga", Hoofdstraat 20*, het adres van zijn schoonmoeder Charlotta Christina Berendina Stas.

J.F. Wijsmuller (nog steeds wonende te Den Haag) koopt op 4 oktober 1917 via een veiling gehouden door notaris F.P.E. van Ditzhuijzen in *hotel Central*

Tromplaan en Van Galenlaan rond 1929

aan het Brinkplein te Baarn, van makelaar Th.P. Vethake het landhuis genaamd *Overdijk* met tuinkoepel en schuur, groot 22 are en 41 centiare, voor de prijs van f 18.000,-. Maar volgens de Haagse gezinskaart vertrekt het gezin pas op 29 april 1920 naar Baarn, om te gaan wonen in de *villa Pirate* aan de Tromplaan 1.

In het *Adresboek van Baarn 1917-1918* staat de heer A.M.F.L. Povel (industrieel) genoemd als bewoner (huurder) van Tromplaan 1 te Baarn. Hij is lid van de Povel-familie die het bekende warenhuis *De winkel van Sinkel* aan de Oudegracht in Utrecht exploiteerde. Makelaar Th.P. Vethake woont volgens dit adresboek op de Kampstraat 7 te Baarn en heeft vermoedelijk vanaf 1907 het pand steeds

verhuurd, totdat de Wijsmullers hun intrek in de villa konden nemen in 1920. Na het overlijden van Jan op 25-02-1923 gaat op 11 oktober 1923 het eigendom via een veiling over op zijn echtgenote Lea. Door de economische malaise en problemen bij het sleepbedrijf kwam er weinig geld binnen. Daarom werden er kamers verhuurd, wat blijkt uit onderstaand overzicht uit 1929. En tien jaar later blijkt dat nog steeds het geval, volgens het adresboek van 1939 is dan een zekere J. Schuring bewoner/huurder.

Nieuwe eigenaren

Na het overlijden van Lea op 27 maart 1945 gaat het eigendom van de villa op 3 september 1945 over op haar oudste zoon Johannes Franciscus Aron Charles

Wijsmuller (John Wismuller), geboren op 8 augustus 1910. Vervolgens wordt op 13 juli 1948 Arthur Wijsmuller, geboren op 12 maart 1916, eigenaar van het pand.

Op 14 april 1961 wordt het perceel verkocht aan bouwkundig ingenieur Julius Johan Blijdenstein, wonende in Bilthoven. In de notariële akte is onder andere de voorwaarde opgenomen dat toekomstige eigenaren de naam 'Pirate' niet mogen gebruiken op straffe van een boete van een honderd gulden voor elke dag dat de overtreding voortduurt.

Op 13 juni 1961 wordt het perceel doorverkocht aan biochemicus Gerrit Hendrik van Leeuwen en Ingeborg Maria Therese Stamer, wonende te Soesterberg.

In 1967 wordt het perceel verkocht aan tandarts Cornelis van Schie, wonende te Baarn. Hij vroeg en kreeg toestemming om weer de naam 'Pirate' te gebruiken en heeft er met zijn familie tot circa 1998 gewoond.

Momenteel is het pand in gebruik als kantoor voor het bedrijf Unlimited Communication Concepts.

Noten

1. Op de huidige kadastrale kaart staat Tromplaan 1 vermeld onder Sectie M perceelnummer 1. In 1911 werd een stuk aangrenzende tuingrond aangekocht en stond deze woning bekend onder de kadastrale B-nummers 7707 en 7981.
2. Zie ook het artikel van Michiel Kruidenier, 'J.C. van Epen, Baarns architect', verschenen in *Baerne* 1-2013

3. Volgens de huwelijksakte is één van de getuigen de heer Johannes Hendricus Wijsmuller, oud 53 jaren, van beroep kunstschilder, wonende te Amsterdam, neef van de bruidegom. Deze persoon kan ik niet thuis brengen. Zeer waarschijnlijk is dit de bekende kunstschilder Jan Hillebrand Wijsmuller, geboren op 13 februari 1855.

Bronnen

Archief Eemland

Beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed met kadastrale gegevens van 1832.

Het Utrechts Archief, kadasterarchief

Delpher.nl

<http://denhaag.digitalestampoom.nl>

<http://www.tgooi.info/architect/epen.php>

<http://pdokviewer.pdok.nl/>

wiewaswie.nl

https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_burmeesters_van_Baarn

Adresboek voor de gemeente Baarn 1917-1918
Algemeen Handelsblad d.d. 07-09-1917, pag. 7

Villa Pirate (J. Haver)

COLOFON

Baerne is een kwartaaluitgave van de Historische Kring Baerne. Vormgeving en druk: Drukkerij BakkerBaarn. Opplage: 850 ex.

Redactie Baerne

Henriëtte Beuk
Marjo Stam
E redactie@historischekringbaerne.nl

Postadres

Historische Kring Baerne
Postbus 326
3740 AH BAARN
T (035) 54 303 77
E info@historischekringbaerne.nl
I historischekringbaerne.nl

Bezoekadres

Oudheidkamer HKB
Hoofdstraat 1a - 3741 AC BAARN
Ingang via de bibliotheek, in het souterrain, door de jeugdbibliotheek. Er is een lift aanwezig.

Openingstijden

Wo. 14-16 u en za. 11-13 u.
Op afspraak andere bezoektijd mogelijk. Bel voor nadere informatie naar (035) 54 303 77 tijdens openingstijden of mail naar oudheidkamer@historischekringbaerne.nl.

Ereleden

Mw. J.M. v.d. Brink-van Wijkvliet
Mw. P.H. Kuijt-Smit

Contributie

Per jaar en per adres € 16.
NL18 INGB 0004.192.133 t.n.v. de Historische Kring Baerne te Baarn. Extra bijdragen zijn van harte welkom.
U ontvangt het kwartaalblad *Baerne* en heeft gratis toegang tot onze lezingen.
De HKB is aangemerkt als culturele ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Giften aan een ANBI kunt u van de inkomsten- of vennootschapsbelasting aftrekken. Een erkende ANBI hoeft geen successie- of schenkingsrechten te betalen over legaten en schenkingen. Uw schenking komt dus volledig ten goede aan de HKB.

Verzendkosten Baerne

Buiten Baarn, binnen Nederland: € 10 per jaar. Gelieve contributie plus verzendkosten in één bedrag over te maken.

Verkoopadressen Baerne (in Baarn)

Los exemplaar € 3,50.
Oudheidkamer HKB,
Hoofdstraat 1a;
Boekhandel den Boer,
Laanstraat 69.

Ledenadministratie

Dhr. H.J. Kroon
T (035) 54 130 01
E ledenadministratie@historischekringbaerne.nl

Dagelijks bestuur

Dhr. A.F.N. Mascini
Voorzitter
T (035) 54 145 12

Dhr. B. van Essen
Secretaris
E secretaris@historischekringbaerne.nl

Dhr. J. van Eijk
Penningmeester
T (035) 62 269 66
E penningmeester@historischekringbaerne.nl

Algemene bestuursleden

Mw. E.M.M.A. Kuizinga-Claassens
Werkgroep Oudheidkamer
T (035) 54 203 72

Dhr. T.J. Hofstra
Werkgroep Oude Begraafplaats
T (035) 53 115 15

Dhr. J.W.A.A. van der Laan
Werkgroep Archeologie
T (035) 54 116 56

Mw. H.T.M. Beuk
Redactie *Baerne*
M06 27 357 807

vacature
Werkgroep Communicatie

Mw. W. Hordijk-Valk
T (035) 54 114 22

Mw. Th. Kruidenier-Brands
T (035) 54 178 60

AGENDA

- tot 1-okt Expositie 'Kleding enzo', in de Oudheidkamer
- 11-okt Lezing 'Overstroming van 1916' door Bertus Wouda, in Het Brandpunt, Oude Utrechtseweg 4a te Baarn, aanvang 20.00 u, zaal open 19.30 u.
- 15-okt Opening expositie 'Een duik in het verleden', aanvang 11.00 u, in de Oudheidkamer, Hoofdstraat 1a te Baarn
- 22-nov Lezing 'Vier eeuwen BN'ers, die woonden in Baarn' door Frits Booij, in Het Brandpunt Oude Utrechtseweg 4a te Baarn, aanvang 20.00 u, zaal open 19.30 u.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

BOEKHANDEL DEN BOER

Laanstraat 67-69 - 3743 BC Baarn - Telefoon 035 - 542 68 51
www.denboer.nl

Gespecialiseerd
in literatuur,
kunst- en kinderboeken

**RUGCENTRUM
BAARN**
specialisten in bewegen

**FYSIOTHERAPIE
CHIROPRACTIE
OEFENTHERAPIE
MANUELE THERAPIE
PODOTHERAPIE
HAPTOTHERAPIE**

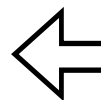

U bent van harte welkom
in ons moderne centrum,
met een vriendelijk en
professioneel team.

Plus-
praktijk

Plataanlaan 5 3741 WE Baarn tel: 5411346 www.rugcentrumbaarn.nl

Dit lid van de Historische
Kring Baerne is op deze
manier uitgenodigd voor
een persoonlijke rondlei-
ding (op afspraak)
bij Rugcentrum Baarn,
inclusief koffie.